

Referat fra SRY-møte 1 - 2019

Dato: 31.1.2019
Sted: Utdanningsdirektoratets lokaler, Oslo
Godkjent: 9.april 2019

Tilstede:

SRY

May-Britt Sundal, LO
Benedikte Sterner, LO
Rune Fosshaug, NHO
Aina Helen Bredesen, NHO
Jorunn Leegaard, KS
Siri Halsan, KS
Turid Semb, KMD
Bente Sjøgaard, YS
Kari Hoff Okstad, Spekter (10.45)
Astrid Moen Sund, UDF
Tone Horne Sollien, KD
Henriette Pedersen Hauge, EO

Forfall:

Trude Tinnlund, LO
Vegard Grøslie Vennesland, LO
Per Skau, LO
John Arve Eide, KS
Anne- Cathrine Hjertaas, KS
Terje Skyvulstad, UDF
Siv Andersen, DIKU
Stian Sigurdsen, Virke
Marianne Røgeberg, NFD
Elin Marlen Hollfjord, NFD

Observatør

Carl Endre Espeland, DIKU
Dagfinn Hertzberg, KD

Utdanningsdirektoratet

Karl Gunnar Kristiansen, Udir
Marianne Seim Morken, Udir
Andre Bærby Høien, Lærling Udir
Abdirahman Ahmed, Lærling Udir

1. Godkjenning av innkalling og dagsorden

Vedtak

Innkalling og dagsorden enstemmig godkjent. En sak meldt inn på eventuelt.

2. Behandling av vedtakssak

SRY- sak V1-1-19

Godkjenning av referat fra SRY møte 1.11.2019

Vedtak

Referatet enstemmig godkjent.

SRY- sak V2-1-19

Evaluering av ny tilbudsstruktur - avgrensning, organisering og gjennomføring

Utdanningsdirektoratet har med bakgrunn i oppdragsbrev 10-18 om Implementering av ny yrkesfaglig tilbudsstruktur utformet forslag til evaluering av ny tilbudsstruktur - avgrensning, organisering og gjennomføring. Direktoratet har vurdert om ny tilbudsstruktur kan følges av en effektevaluering, og konkluderer med at forutsetningene gjør det vanskelig, men at andre

metodiske tilnæringer kan benyttes for å sammenligne virkningen av ny tilbudsstruktur med dagens struktur.

Hensikten med evalueringen er å få kunnskap om:

- virkning av ny tilbudsstruktur med utgangspunkt i formålet, herunder virkningen av ny tilbudsstruktur med utgangspunkt i de beskrevne utfordringene i aktuelle utdanningsprogram og fag
- tilbudsstruktur som virkemiddel for å iverksette nødvendige endringer i opplæringen og ulike endringer som følger av ny tilbudsstruktur med nye læreplaner
- prosesser knyttet til kontinuerlig utvikling av strukturen, herunder myndighetenes samarbeid med partene og deres innflytelse i læreplan- og strukturspørsmål

Direktoratet anbefaler å prioritere endringer som berører mange elever eller endringer som det knytter seg usikkerhet til. Det betyr at det anbefales et særlig fokus på de fire nye utdanningsprogrammene med nye Vg2-tilbud og fag, samt endringer i Vg2-strukturen for bygg- og anleggsteknikk og restaurant- og matfag. Fordypninger på Vg3 legges inn som en del av evalueringen dersom det blir innført. Direktoratet anbefaler også at evaluering av ny tilbudsstruktur har med seg problemstillinger knyttet til prosesser og prinsipper for styringen av tilbudsstrukturen.

Det anbefales at evalueringen av ny tilbudsstruktur bygges opp som et evalueringsprogram med programstyre, på samme måte som for fagfornyelsen og implementering av rammeplan for barnehagen. Programstyret vil bestå blant annet av forskere og representanter fra partene. Kunnskapen fra evalueringen vil danne grunnlag for å vurdere behov for justeringer og støtte i implementeringen av den nye strukturen. Det vil bli tilrettelagt for dialog mellom forskere i denne evalueringen og evalueringen av fagfornyelsen. Direktoratet anbefaler at det bevilges kr. 25 millioner til prosjektet fordelt over åtte år, med noe høyere bevilgning de to første årene.

SRY er positive til at saken legges frem for rådet og støtter i hovedsak direktoratets forslag til innretning og organisering av evalueringen med et eget programstyre. Kunnskapsgrunnlaget for hvordan tilbudsstrukturen fungerer er i dag mangelfullt, og en systematisk kunnskapsoversikt relatert til den nye strukturen er svært positivt.

Evalueringen bør ta utgangspunkt i Meld.St.20 på rett vei og de føringer som beskrives. I meldingen ble det spesifikt ble pekt på at det særlig er utdanningsprogrammene service og samferdsel, restaurant- og matfag, design og håndverk og helse- og oppvekstfag som fungerer svakt når det gjelder rekruttering til lærefagene, gjennomføring med yrkeskompetanse og rekruttering til og verdsetting på arbeidsmarkedet.

Direktoratet anbefaler et særlig fokus på de fire nye utdanningsprogrammene med nye Vg2-tilbud og fag, samt endringer i Vg2-strukturen for bygg- og anleggsteknikk og restaurant- og matfag. SRY er opptatt av at selv om man innretter evalueringen med et spesielt fokus på utvalgte utdanningsprogram, må helheten også ivaretas.

Transport og logistikkfaget er også fag som også har gjennomgått store endringer. Fagene er flyttet fra utdanningsprogrammet for service- og samferdsel til utdanningsprogrammet for teknikk og industriell produksjon. SRY anbefaler at også disse lærefagene prioriteres i evalueringen.

Et viktig moment i evalueringen er hvordan tilbudsstrukturen tilbys i de ulike fylkeskommunene. SRY legger til grunn at alle utdanningsprogram (Vg1) tilbys i alle fylkeskommuner. Spørsmålet er hvor mange Vg2 og Vg3 (yrkeskompetansefag) som vil bli tilbudt i den enkelte fylkeskommune. Et viktig tema er også tilgangen på læreplasser og Yrkesopplæringsnemndenes rolle i fylkeskommunenes dimensjoneringsarbeid. Det er også viktig å kartlegge hvilke mekanismer som fører til endringer i den nye tilbudsstrukturen.

Vedtak

SRY er i hovedsak positive til direktoratets forslag til organisering av evalueringen med et eget programstyre. SRY ber direktoratet/ departementet vurdere rådets anbefalinger. SRY ønsker å bli orientert og konsultert i det videre arbeidet.

Direktoratets anbefaling til Kunnskapsdepartementet sendes SRY så snart det foreligger. SRYs medlemmer kan gi innspill til direktoratets anbefaling. Sekretariatet sammenfatter innspillene og oversende disse til departementet.

3. Behandling av diskusjons og orienteringssaker

SRY- sak D3-1-19 Ekspertutvalg for etter- og videreutdanning - Presentasjon og diskusjon med SRY

Kunnskapsdepartementet har satt ned et ekspertutvalg som skal undersøke hvilke udekkede behov som finnes for etter- og videreutdanning i dag, og i hvilken grad utdanningssystemet er i stand til å møte arbeidslivets behov for fleksible kompetansetilbud. Målet er at alle skal være kvalifisert for et arbeidsliv i endring som følge av digitalisering og ny teknologi. Ekspertutvalgets leder Simen Markussen innledet om utvalgets arbeid.

Problemstillingene som utvalgsleder tok opp og som han ønsket innspill på var blant annet

- ✓ Fagarbeideres mulighet/ rett til å ta fagbrev nr.2.?
- ✓ Bør elever som har fullført studieforbredende utdanning ha mulighet/ rett til utdanning frem til fag- og svennebrev?

Det er i dag ulikt regelverk når det gjelder muligheten for å ta utdanning på høyere nivå og videregående opplæring. Elever og lærlinger defineres til å ha brukt opp retten til videregående opplæring, etter å ha oppnådd studiekompetanse eller fag/ svennebrev. Innenfor høyere utdanning benyttes ikke definisjonen «å ha brukt opp retten» for de som har fullført en bachelor/ master utdanning.

Begrepet «læring hele livet» bør legges til grunn og også gjelde de som har fullført videregående opplæring. For å møte de fremtidige utfordringene i norsk arbeidsliv der spesialkompetanse innenfor flere fag blir mer og mer etterspurt, er det avgjørende at det tilrettelegges for flere fagarbeidere.

SRY mener det er åpenbart at det må tilrettelegges for at fagarbeidere som ønsker det, kan få mulighet til å utdanne seg til fag/ svennebrev nr. 2. Videre mener rådet at elever som har fullført og bestått også må få mulighet til å utdanne seg til fagbrev.

SRY tar ikke stilling til om ordninger med flere fagbrev bør være en rett, men en tilrettelegging slik det i dag praktiseres i høyere utdanning kan være en vei å gå.

Vedtak

Informasjonen tas til orientering. SRYs innspill oversendes til ekspertutvalgets sekretariat.

SRY- sak D4-1-19 Evaluering av vekslingsmodeller i fag og yrkesopplæringen

Fafo har evaluert utprøvingen i samarbeid med NIFU. Deres rapport ble publisert i januar i år, og gir en god beskrivelse av både kompleksiteten i og fordelene ved å organisere opplæringen som vekslings. Rapporten konkluderer med at elevene og lærlingene i vekslings har god faglig utvikling og god motivasjon for opplæringen. Gjennomføringen for vekslingselevne er like god eller bedre som for elever i ordinære løp. Videre gir vekslingsmodellene bedre samarbeid mellom skole og bedrift. Samtidig oppleves organiseringen av løpet som ressurskrevende for både skoler og bedrifter, flere prosjekter ble avsluttet underveis eller ikke videreført etter utprøvsperioden.

Fafo's rapport skisserer følgende modeller for videreføring av vekslings:

1. Vekslingsmodell gjøres til ny hovedmodell i ett eller flere fag
 - ✓ Diskusjon om inntaksform, læreplass før opptak? I så fall mest aktuelt med 1+3- vekslingsmodell, bryte med prinsippet om at bedriftene får velge lærling?
2. Vekslingsstilbud kan gis som et alternativt tilbud til hovedmodellen i ett eller flere fag
 - ✓ Gjennomførbar uten vesentlige konsekvenser for rammene for videregående opplæring

- ✓ Men, krevende å ha parallelle ordninger

3. Fylkeskommunene kan utnytte mer av handlingsrommet innenfor ordinær modell
- ✓ Legge større vekt på praksisperioder i arbeidslivet
 - ✓ Finnes gode eksempler på tett samarbeid mellom skoler og bedrifter i dag
 - ✓ Mindre forpliktende for bedriftene?

SRY mener sluttrapporten viser et komplekst bilde av årsakssammenhenger og ikke en entydig anbefaling. Veksling synes å være positivt for noen grupper, mens for andre er hovedmodellen med 2+2 å foretrekke. SRY mener at rapporten ikke gir grunnlag for å anbefale vekslingsmodeller som et eget alternativ til dagens hovedmodell.

Vedtak

SRY anbefaler at fylkeskommunene utnytter handlingsrommet slik det er beskrevet i modell 2 og 3 ovenfor. SRYs medlemmer kan gi innspill til saken. Sekretariatet sammenfatter innspillene og oversende disse til departementet.

SRY- sak D5-1-19 Føringer for desentralisert ordning for kompetanseutvikling innen yrkesfag

Fra høsten 2019 innføres en desentralisert ordning for kompetanseutvikling innen yrkesfag. Hensikten med ordningen er at bruken av statlige midler skal bygge opp under fylkeskommunenes ansvar for kompetanseutvikling av målgruppene i yrkesopplæringen. Alle fylkeskommuner skal gjennom systematisk samarbeid med relevante aktører, ta ansvar for- og ha handlingsrom til å drive kompetanseutvikling lokalt. Ordningen gjelder etterutdanning (uten studiepoeng) og ikke videreutdanning.

Utdanningsdirektoratet hadde lagt ved utkast til brev til fylkeskommunene som grunnlag for diskusjon.

SRY er positive til desentralisert ordning for kompetanseutvikling innen yrkesfag. SRY mener det er en forutsetning at ordningen tilføres tilstrekkelig med midler for at den skal fungere. Den foreslåtte rammen på tilsammen 30 millioner som skal fordeles på fag- og yrkesopplæringsfeltet i alle fylkeskommunene kan synes å være i minste laget. Midlene knyttet til desentralisert ordning i skolen har ikke økt når fylkeskommunene skal inn og administrere ordningen.

Utdanningsmyndighetene ber om at fylkeskommunene etablerer et samarbeidsforum for ordningen. Forumet skal tilrettelegge for samarbeid med relevante aktører i yrkesopplæringen og skal bli enige om hvordan de statlige midlene skal prioriteres og brukes. Samarbeidsforumene skal utvikle målrettede kompetanseplaner.

SRY er opptatt av at Yrkesopplæringsnemnda får en sentral rolle i arbeidet og et forum bør derfor bygges rundt eller med representanter fra nemnda.

Vedtak

SRY er positive til desentralisert ordning for kompetanseutvikling innen yrkesfag. SRY ber Kunnskapsdepartementet vurdere rådets innspill.

SRY- sak O6-1-19 Fagbrev på jobb og endringer i kapittel 3 om fag- og svenneprøven og kompetanseprøven

Fagbrev på jobb er en ordning der personer som er i lønnet arbeid kan bli realkompetansevurdert, få opplæring på arbeidsplassen og ta fagbrev på grunnlag av dette. Forskriften er nå fastsatt av Kunnskapsdepartementet. Ordningen kan sies å være en hybridmodell mellom lærlingordningen og praksisbrevordningen. Premisset for å kunne benytte ordningen er at man er i ett arbeidsforhold. Kandidatene som følger ordningen skal avlegge en sentralt gitt eksamen lik den som gjelder for praksiskandidatordningen.

SRY er positive til ordningen men har mottatt tilbakemeldinger om usikkerhet knyttet til implementering i noen av fylkeskommunene. Utdanningsdirektoratet bør derfor vurdere om det bør iverksettes implementeringstiltak for ordningen.

Vedtak

Informasjonen om Fagbrev på jobb tas til orientering.

SRY- sak 07-1-19 Årsrapport fra SRYs internasjonale gruppe des. 2017-des. 2018

Astrid Moen Sund orienterte om SRYs internasjonale gruppe og arbeidet i perioden. Gruppen har:

- Avholdt 6 arbeidsmøter
- Deltatt på samling med Direktoratet for internasjonalisering og kvalitetsutvikling i høyere utdanning (Diku)
- Deltatt på IKG18
- Deltatt på Skills week/ EAFA i Wien

Viktige saker i 2018

- Innspill til prioriteringer OECD VET.
- Orienteringer fra møter i Advisory Committee for Vocational Training, herunder European Alliance for apprenticeships (EAfA)
- Rammeverk for kvalitet i lærlingeordninger.
- ACVT opinion for the future of VET, hvor det også ble avholdt et fagseminar for SRY, der Jens Bjørnåvoll ble invitert for å redegjøre for CEDEFOPs forskning knyttet til «the changing role of nature of VET».
- Innspill til ACVTs representanter i forkant av ACVT-møter blant annet knyttet til
 - 1) Upskilling pathways
 - 2) EAfA
 - 3) ACVT opinion on VET og
 - 4) innspill til KDs DGVT-representant.
- Innspill til referansegruppen til SiUs internasjonaliseringskonferanse for grunnsopplæringen (IKG), og hadde egen sesjon med den finske utdanningsreformen AMIS2018 og fagfornyelsen i Norge.
- Innspill til «internasjonalt arbeid» på SRYs nettside.

Vedtak

Informasjonen tas til orientering

SRY- sak 08-1-19 KD informerer om saker og prosesser innenfor fag- og yrkesopplæringsfeltet:

- ✓ KD informerte om at Tom Erlend Skaug (H) ble utnevnt som statssekretær for statsråd Jan Tore Sanner 14. desember 2018.
- ✓ Etter initiativ fra statsrådene skal det nå igangsettes et forsøk med modulstrukturert opplæring for fag i utdanningsprogrammene helse og oppvekstfag og bygg- og anleggsgag. Forsøket kommer tillegg til de allerede igangsatte forsøkene i utvalgte fag.
- ✓ KD har sendt på høring forslag om endring i representasjon i Yrkesopplæringsnemnda. Departementet foreslår å endre loven slik at alle organisasjonene som i dag er representert i det nasjonale Samarbeidsrådet for fag- og yrkesopplæring får en rett til å være representert i de fylkeskommunale yrkesopplæringsnemndene. Høringssvarene finnes her: <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/horing-av-forslag-til-endring-i-opplaringsloven.-opplaring-i-kvensk-og-yrkesopplaringsnemnder/id2615716/?expand=horings svar>

Vedtak

Informasjonen tas til orientering

Eventuelt

Sekretariatet orienterte om at Utdanningsdirektoratet har satt ned en arbeidsgruppe for å utrede ulike modeller for fordypning i læreplanene Vg3. Arbeidsgruppen skal lever sitt forslag til modeller innen 1. mai 2019.

Arbeidsgruppen består av følgende medlemmer:

SAMARBEIDSRÅDET FOR YRKESOPPLÆRING

Schweigaards gate 15 B, Postboks 9359 Grønland, 0135 Oslo, telefon: +47 23 30 12 00

e-post: post@utdanningsdirektoratet.no, internett <http://www.udir.no/Spesielt-for/Fag-og-yrkesopplaring/Faglige-rad/>

Liv Christiansen	FRTIP
Jørgen Leegård	FRBA
Espen Lynghaug	FRRM/ FRNA
Merete Sutton	FRSSR
Hans Jacob Edvardsen	FREL

Kristian Ilnér er sekretær for arbeidsgruppen.